

că există sistemul în discuție. De asemenea consider grăitor faptul că au confirmat acest sistem mai ales persoanele sosite recent din regiunea respectivă (de exemplu toți studenții din primul an, spre deosebire de studenții din anii mai mari și de absolvenți). Probabil că una dintre cauzele pentru care sistemul de pronume demonstrative cu trei termeni n-a fost descoperit la toți informatorii care îl posedă (activ sau pasiv) este și aceea că eu am pornit de la formele pe care le au termenii acestei opoziții în graiul din satul meu, fără să fi prevăzut că acești termeni pot varia de la grai la grai din punct de vedere fonetic. De pildă, în Drănic, rn. Segarcea, opoziția se creează în majoritatea formelor prin alternanța vocalei inițiale, întotdeauna accentuată:

pers. I m.	âsta,	ăstia,	ăstuiia,	ăstiora
f.	âsta,	ăstia,	ăștiia,	ăstiora
II m.	âla,	ăia,	ăluia,	ălora
f.	ăia,	ălea,	ăliia,	ălora
III m.	âla,	ăia,	ăluia,	ălora
f.	ăia,	ălea,	ăliia,	ălora

* * *

Cu privire la originea acestui sistem demonstrativ ternar în graiurile oltenesti nu se poate spune nimic precis. Consider totuși că e necesar să relev o anumită paralelă tipologică, care ar putea fi invocată la explicarea lui: sistemul cuvintelor deictice în limba sirbo-croată.

Sistemul deictic cu trei termeni este cunoscut într-o serie de limbi vechi și noi. În toate aceste cazuri el se află în legătură cu cele trei persoane gramaticale.

Astfel, limba georgiană veche și nouă posedă trei pronume demonstrative, raportate la cele trei persoane gramaticale¹¹. Dintre limbile indo-europene vechi cunosc un sistem asemănător slava comună (cf. v.sl. *ck — tь — oиѣ*) și latina (*hic — iste — ille*). În limba armeană întâlnim, de asemenea, în afară de *s-* (pronumele demonstrativ al persoanei I) și *n-* (pronumele demonstrativ al persoanei a III-a), un pronume demonstrativ raportat la persoana a II-a: *d-*¹². A. Meillet atrage atenția asupra comunității materiale a termenului «intermediar» din limbile indo-europene: sl. *t-*, arm. *d-* < **t-*, italic *t-* (în lat. *is-le* și umbr. *es-lu*).

Limbile slave, în majoritatea lor, au pierdut sistemul deictic cu trei termeni (cf. rus. *этом-том*, bg. *този-онзи* etc.). Sirbo-croată, care păstrează sistemul vechi, a înlocuit termenul cu tema *s-* (care indica în vechime apropierea de persoana I) prin *očaj*, *oča*, *očo*.

Sirbo-croată cunoaște această opoziție cu trei termeni la mai multe serii de pronume și adverbe deictice:

Pronumele demonstrative propriu-zise

pers. I	<i>očaj</i> «acesta»
pers. II.	<i>ūaj</i> «acesta, acela (de la pers. II)»
pers. III.	<i>onaj</i> «acela»

¹¹ L. P. Iakubinski, *История древнерусского языка*, Moscova, 1953, p. 192.

¹² A. Meillet, *Le slave commun*, ed. II. revăz. și adăugită în colaborare cu A. Vailant, Paris, 1934, p. 439 (§ 503). Altfel interpretează aceste fapte R. A. Будakov, *Введение в науку о языке*, Moscova, 1958, p. 270 și urm.